

Huvudman

Söderhamns kommun
kundtjanst@soderhamn.se

Ärendet

Tillsyn av Bergviksskolan, årskurs f-3, Söderhamns kommun

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun en anmärkning avseende brister rörande grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Söderhamns kommun ska senast den **30 november 2022** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Söderhamns kommun avseende brister rörande garanti för tidiga stödinsatser. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser extra anpassningar och särskilt stöd samt ordningsregler.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2022, utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys, inlett en tillsyn av Bergviksskolan F-3 i Söderhamns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bergviksskolan i Söderhamns kommun följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, garanti för tidiga stödinsatser, ordningsregler samt grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Skolinspektionen har den 8 februari, som en del av utredningen, genomfört verksamhetsbesök på skolenheten. Under besöksdagen genomfördes lektionsobservationer samt intervjuer med elever och lärare. Skolinspektionen har vidare den 10 februari 2022 genomfört digitala intervjuer med representanter för elevhälsan samt tillförordnad rektor. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, såsom nationellt kartläggningsmaterial för förskoleklass, nationella bedömningsstöd i årskurs 1 samt en sammanställning av pågående extra anpassningar och aktuella åtgärdsprogram.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att eleverna inte har tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning. Lärare berättar att de i undervisningen, inom de samhällsorienterande ämnena, tittar på TV-nyheter och talar om yrken. Lärare uppger vidare att det finns ett årshjul av vilket framgår vad de ska undervisa om avseende studie- och yrkesvägledning.

I en skriftlig komplettering anger huvudmannen att lärarna undervisar eleverna i yrkeslivsfrågor. Huvudmannen redogör vidare för vad undervisningen behandlar

inom de samhällsorienterande ämnena i respektive årskurs för att rusta eleverna för framtida studie- och yrkesval.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 29 § skollagen ska elever i alla skolformer, utom förskolan och förskoleklassen, ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.

I läroplanen anges att skolan har ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. (Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden samt 2.8 Rektorns ansvar)

I förarbetena till skollagen anges att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. (Prop. 2009/10:165 s. 278 f.)

Skolinspektionens bedömning

Elever ska ha tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning. Detta kan tillgodoses genom en studie- och yrkesvägledare eller av annan personal som fullgör motsvarande uppgifter.

Av intervjuer med lärare och uppgifter från huvudmannen framgår att lärare undervisar eleverna i yrkeslivsfrågor, men att någon studie- och yrkesvägledare eller annan personal som fullgör motsvarande uppgifter, inte deltar i att informera och vägleda eleverna eller är till stöd för den övriga personalens vägledande insatser.

Söderhamns kommun uppfyller därmed inte författningarnas krav avseende tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 11 § skollagen istället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelse av vad som gäller för verksamheten.

Söderhamns kommuns verksamhet vid Bergviksskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning. Skolinspektionen bedömer att bristen är mindre allvarlig, då eleverna får viss studie- och yrkesvägledning av lärarna enligt skolans undervisningsplan.

Avstående från ingripande

Garanti för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att lärarna för förskoleklass och årskurs 1, under höstterminen 2021, till stor del har använt sig av de nationella kartläggningsmaterialen för förskoleklass och de nationella bedömningsstöden för årskurs 1. Dock framgår även att kartläggningsmaterialet respektive bedömningsstöden till viss del inte har använts.

Vid intervju med läraren i förskoleklass anges som förklaring till att det i kartläggningsmaterialet på några ställen saknas uppgifter om elever, att det var hennes första år som lärare i förskoleklass, vilket påverkat arbetet med kartläggningsmaterialet. I intervju med läraren i årskurs 1 framkommer vidare att hon är nyexaminerad och att hon under höstterminen inte hunnit använda klart hela bedömningsstödet, eftersom både hon och klassens resursperson blev sjuka, något som försvårat arbetet.

Tillförordnad rektor har i intervju uppgett att läraren i förskoleklass inte var riktigt klar med alla elever och att de tillsammans ska gå igenom vad som återstår av arbetet med kartläggningsmaterialet för förskoleklass. Enligt den tillförordnade rektorn har skolan vidare, utifrån det kartläggningsmaterial och bedömningsstöd som använts i klasserna, vidtagit en rad åtgärder för elever som har behov av stöd.

Söderhamns kommun har i yttrande bekräftat de uppgifter som lärarna lämnat och förklarat att den höga sjukfrånvaron under pandemin har påverkat lärarnas arbete samt att huvudmannen framöver kommer att säkerställa stöd till lärare om ett sådant behov uppstår.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande. Statens skolverk får meddela föreskrifter om nationella kartläggningsmaterial och användningen av dessa. (8 kap. 2–3 §§ skolförordningen [2011:185]) Vidare framgår att nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1. Statens skolverk får meddela föreskrifter om nationella bedömningsstöd och användningen av dessa. (9 kap. 22 b – c §§ skolförordningen)

För varje elev i förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet i förskoleklass samt Skolverkets kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande i förskoleklass användas av läraren vid avstämningstillfällena under höstterminen. (2-5 §§ Skolverkets föreskrifter om nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass SKOLFS [2019:16]) I ämnen svenska och svenska som andraspråk samt matematik i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan samt Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan användas. För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda bedömningsstöden under både höstterminen och vårterminen. (2-5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan SKOLFS [2016:66])

Skolinspektionens bedömning

Utredningen visar att huvudmannen inte har genomfört arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i enlighet med författningarnas krav, då det av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att hela det nationella kartläggningsmaterialet och det nationella bedömningsstödet för årskurs 1 inte har använts. Dokumentstudierna visar dock att kartläggningar har genomförts i stor omfattning. Vidare framgår av intervjun med tillförordnad rektor att skolan utifrån kartläggningsmaterialet vidtagit åtgärder för elever i behov av stöd. Även om huvudmannen ska ha beredskap för eventuell sjukfrånvaro hos personalen, så kan konstateras att situationen under pandemin har varit exceptionell, varför viss hänsyn kan tas till detta vid Skolinspektionens bedömning av bristen. Mot bakgrund härav bedömer Skolinspektionen bristen som ringa.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Söderhamns kommuns verksamhet vid Bergviksskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller garantin för tidiga insatser.

Utredningen visar att Söderhamns kommun har använt de nationella kartläggningsmaterialen för förskoleklassen och de nationella bedömningsstöden för årskurs 1 i stor omfattning. Skolinspektionen har bedömt att endast en mindre del av materialet inte har använts. Av utredningen framgår vidare att arbetet med tidiga insatser påverkats av den höga sjukfrånvaron bland personalen under pandemin.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att överträdelsen vad gäller garantin för tidiga insatser är ringa och att det därför finns skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer uppger lärare, specialläraren och tillförordnad rektor samstämmigt att elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd ges sådant stöd. De uppger vidare att det inte finns några ekonomiska eller andra begränsningar i vilka extra anpassningar som en elev kan få. Specialläraren uppger att det för närvarande finns två elever i årskurs 2, där en utredning om behov av särskilt stöd kommer att påbörjas och att de eleverna för närvarande får stöd i form av extra anpassningar från specialläraren. Specialläraren uppger vidare att det i övrigt inte finns någon elev i behov av en utredning om särskilt stöd.

Rättslig reglering

Om förskollärare eller lärare befarar att en elev inte kommer nå kunskapskraven, ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen). Om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § första stycket skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervju att det finns regler som handlar om att man ska hjälpa varandra och inte avbryta varandra. Enligt eleverna har de även de så kallade "guldsreglerna", som handlar om trygghet, ansvar och respekt. Eleverna redogör för dessa vid Skolinspektionens intervju. Lärare bekräftar i intervju att det finns ordningsregler som diskuterats i klassen och i elevrådet. Enligt lärarna är reglerna delvis olika beroende på undervisningsämne. Rektorn uppger i Skolinspektionens intervju att klasserna har gått igenom och diskuterat ordningsreglerna och att reglerna även diskuterats i elevrådet.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet som ska utarbetas under medverkan av elever och följas upp på varje skolenhet (5 kap. 5 § första stycket skollagen). Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen (Lgr 11, 2.1 Normer och värden).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ida Östlund, beslutsfattare

Utredaren Anna Malmenfelt har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Erik Almqvist och Jessica Fagerkrantz medverkat.